

САВЕЗ СЛЕПИХ СРБИЈЕ

СИСТЕМАТИКА БРАЈЕВОГ ПИСМА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК У ОПШТОЈ ПРИМЕНИ

Издаје:

САВЕЗ СЛЕПИХ СРБИЈЕ, Београд, Кнез-Михаилова 42/II

За издавача: Драгиша Дробњак

Штампа: ЛИБИД & ЛОГ д.о.о. Београд, Ванђела Томе бр. 5

Тираж: 100 примерака

Издавање подржали:

Министарство културе Републике Србије

Министарство рада и социјалне политике Републике Србије

Београд, фебруар 2011.

СИСТЕМАТИКА БРАЈЕВОГ ПИСМА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК У ОПШТОЈ ПРИМЕНИ

Одбор за Систематику Брајевог писма Савеза слепих Србије:

Доцент др Бранка Јаблан – Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију Универзитета у Београду

Борка Рајшић – саветница у Министарству културе Републике Србије

Марија Јоксимовић – саветница у Министарству просвете Републике Србије

Биљана Дебељаковић – Министарство рада и социјалне политике Републике Србије

Анђелка Бајић – професор у Школи за ученике оштећеног вида „Вељко Рамадановић“ у Земуну

Јасмина Николић – оператер за Брајеву штампу у ИП „Албатрос плус“ д.о.о,
Београд

Велибор Пилић, педагог – Савез слепих Војводине

Драгиша Дробњак, дипломирани правник – Савез слепих Србије

Мр Ранко Бурић – Савез слепих Србије

Мр Тихомир Николић, председник Одбора – Савез слепих Србије

ИСБН

ЦИП

На основу члана 43. Статута Савеза слепих Србије Управни одбор Савеза слепих Србије је на седници одржаној 22. XII 2010. године дао сагласност на

СИСТЕМАТИКУ БРАЈЕВОГ ПИСМА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК У ОПШТОЈ ПРИМЕНИ

Коју је усвојио Одбор за систематику Брајевог писма на седници од 30. XI 2010. године

**ПРЕДСЕДНИК
МИЛАН СТОШИЋ**

СИСТЕМАТИКА БРАЈЕВОГ ПИСМА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК У ОПШТОЈ ПРИМЕНИ

- На основу досадашње употребе Брајевог писма у нашој земљи скоро читав један век

- на основу традиције штампарства на Брајевом писму коју је успоставио великан српске тифлопедагогије Вељко Љ. Рамадановић у Бизерти и у Дому слепих у Земуну (од 1917. до 1941), на основу послератног штампарства, реформисаног педесетих година двадесетог века и спровођеног нарочито кроз делатност Савеза слепих Југославије и Србије и издавачког предузећа „Филип Вишњић“, на челу са Јагошем Ђуретићем, на основу штампарске и издавачке праксе у суседним земљама, у Европи и Америци, - овим документом дајемо темељна правила и упутства за штампање и писање текстова Брајевим писмом у општој примени. Инспирисана и методолошки вођена делом заслужног слепог коректора Милана Ордагића, а на предлог мр Ранка Бурића, ова правила (у своме табеларном и текстуалном делу) садрже:

I Уводне напомене

II Табеларни преглед (графичко представљање Брајевог знака, прецизирање писања у оквиру шесточакке, назив знака, приказ на обичном писму):

1. Слова
2. Реченични (интерпункцијски) и помоћни правописни знаци
3. Бројеви и знаци у вези са бројевима
4. Рачунски знаци, мере за температуре и углове
5. Разни знаци
6. Грчки алфавет

III Додатак – упутства за општу примену Брајевог писма:

1. Делови текста на страним језицима уметнути у српски текст
2. Фусноте, белешке, објашњења и слично
3. Табеле и текстови у ступцима
4. Означавање пагинације и структурисање текста
5. Хифенација

I УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

1. Овим документом регулишу се основна правила и начела опште примене Брајевог писма за српски језик. Њиме неће бити обухваћене појединости коришћења Брајевог писма за посебне намене, јер те појединости треба регулисати специјалним нотацијама (за шах, музику, краткопис, природне и техничке науке, лингвистику и за издавање публикација). При изради специјалних нотација треба поћи од ове систематике.
2. Брајево писмо је тактилно тачкасто писмо које почива на комбинацијама унутар шест тачака распоређених у две вертикалне колоне тј. три хоризонтална реда. Посматрано одозго надоле лева колона се означава као прва, друга и трећа тачка, а десна као четврта, пета и шеста. Горњи ред чине прва и четврта, средњи друга и пета, а доњи трећа и шеста тачка. Знак који се састоји од тачкица унутар једне шестотачке јесте једноставан. Због недовољног броја једноставних користе се и сложени знаци који се добијају комбинацијом два или више једноставних.

Штампање брајицом обавља се, по правилу, на папиру посебне граматуре (100–160) и структуре и на другим материјалима који могу да пропусте и задрже тачку, одговарајућег трајнијег квалитета. Сходно препорукама Савеза слепих Европе, висина тачака треба да буде $0,5 \text{ мм} \pm 5\%$; пречник основе тачака $1,3 \text{ мм} \pm 1,5\%$; хоризонтални размак између тачака у кућици (словном месту) $2,5 \text{ мм} \pm 4\%$; вертикални размак између тачака у кућици $2,5 \text{ мм} \pm 4\%$; размак између кућица (између идентичних тачака) $6 \text{ мм} \pm 10\%$; размак између редова (између идентичних тачака) $10,1 \text{ мм} \pm 9\%$.

Овом систематиком се прописује употреба Брајевог писма у издаваштву и просвети.

II ТАБЕЛАРНИ ПРЕГЛЕД

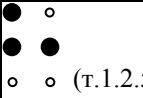
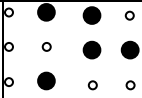
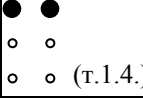
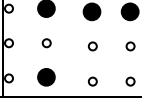
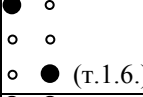
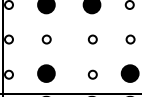
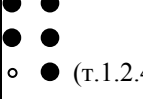
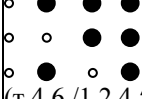
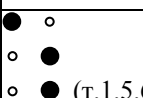
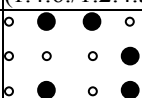
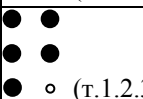
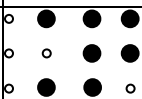
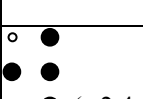
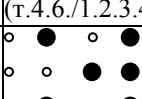
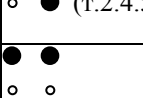
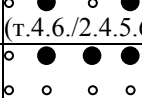
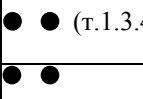
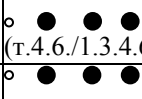
1 Слова

Основна слова латинице и ћирилице на Брајевом писму обележавају се истоветно. У табелу су унета слова по азбучном реду, а додата су и преостала слова англо-латиничне абецеде. У визуелном приказу наредне табеле употребљене тачке за Брајева слова обележене су пуним црним кружићем, а неупотребљене унутар исте

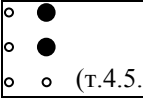
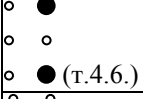
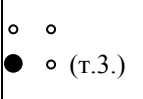
кућице обележене су као непопуњене кружнице. Визуелни приказ прате нумеричке ознаке.

Мала слова	Велика слова	Ћирилица	Латиница
● ○ ○ ○ ○ ○ (т.1.)	○ ● ● ○ ○ ○ ○ ○ ○ ● ○ ○ (т. 4.6./1)	аА	аА
● ○ ● ○ ○ ○ (т.1.2.)	○ ● ● ○ ○ ○ ● ○ ○ ● ○ ○ (т.4.6./1.2.)	бБ	бВ
● ○ ● ○ ● ● (т.1.2.3.6)	○ ● ● ○ ○ ○ ● ○ ○ ● ● ● (т.4.6./1.2.3.6.)	вВ	вV
● ● ● ● ○ ○ (т.1.2.4.5)	○ ● ● ● ○ ○ ● ● ○ ● ○ ○ (т. 4.6/1.2.4.5)	гГ	gG
● ● ○ ● ○ ○ (т.1.4.5)	○ ● ● ● ○ ○ ○ ● ○ ● ○ ○ (т.4.6/1.4.5)	дД	dD
● ● ○ ● ○ ● (т.1.4.5.6.)	○ ● ● ● ○ ○ ○ ● ○ ● ○ ● (т.4.6/1.4.5.6)	ђЂ	đĐ
● ○ ○ ● ○ ○ (т.1.5.)	○ ● ● ○ ○ ○ ○ ● ○ ● ○ ○ (т.4.6/1.5.)	еЕ	еЕ
○ ● ● ○ ● ● (т.2.3.4.6.)	○ ● ○ ● ○ ○ ● ○ ○ ● ● ● (т.4.6/2.3.4.6.)	жЖ	žŽ
● ○ ○ ● ● ● (т.1.3.5.6.)	○ ● ● ○ ○ ○ ○ ● ○ ● ● ● (т.4.6/1.3.5.6.)	зЗ	zZ
○ ● ● ○ ○ ○ (т.2.4.)	○ ● ○ ● ○ ○ ● ○ ○ ● ○ ○ (т.4.6/2.4.)	иИ	iI
○ ● ● ● ○ ○ (т.2.4.5.)	○ ● ○ ● ○ ○ ● ● ○ ● ○ ○ (т.4.6/2.4.5.)	јЈ	jJ
● ○ ○ ○ ● ○ (т.1.3.)	○ ● ● ○ ○ ○ ○ ○ ○ ● ● ○ (т.4.6/1.3.)	кК	кК

<ul style="list-style-type: none"> ● ○ ● ○ ● ○ (т.1.2.3.) 	<ul style="list-style-type: none"> ○ ● ● ○ ○ ○ ● ○ ○ ● ● ○ (т.4.6/1.2.3.) 	лЛ	lL
<ul style="list-style-type: none"> ● ○ ● ○ ○ ● (т.1.2.6.) 	<ul style="list-style-type: none"> ○ ● ● ○ ○ ○ ● ○ ○ ● ○ ● (т.4.6/1.2.6.) 	љЉ	ljLj
<ul style="list-style-type: none"> ● ● ○ ○ ● ○ (т.1.3.4.) 	<ul style="list-style-type: none"> ○ ● ● ● ○ ○ ○ ○ ○ ● ● ○ (т.4.6/1.3.4.) 	мМ	mM
<ul style="list-style-type: none"> ● ● ○ ● ● ○ (т.1.3.4.5.) 	<ul style="list-style-type: none"> ○ ● ● ● ○ ○ ○ ● ○ ● ● ○ (т.4.6/1.3.4.5.) 	нН	nN
<ul style="list-style-type: none"> ● ● ● ○ ○ ● (т.1.2.4.6.) 	<ul style="list-style-type: none"> ○ ● ● ● ○ ○ ● ○ ○ ● ○ ● (т.4.6./1.2.4.6.) 	њЊ	njNj
<ul style="list-style-type: none"> ● ○ ○ ● ● ○ (т.1.3.5.) 	<ul style="list-style-type: none"> ○ ● ● ○ ○ ○ ○ ● ○ ● ● ○ (т.4.6./1.3.5.) 	оО	oO
<ul style="list-style-type: none"> ● ● ● ○ ● ○ (т.1.2.3.4.) 	<ul style="list-style-type: none"> ○ ● ● ● ○ ○ ● ○ ○ ● ● ○ (т.4.6/1.2.3.4.) 	пП	pP
<ul style="list-style-type: none"> ● ○ ● ● ● ○ (т.1.2.3.5.) 	<ul style="list-style-type: none"> ○ ● ● ○ ○ ○ ● ● ○ ● ● ○ (т.4.6./1.2.3.5.) 	рР	rR
<ul style="list-style-type: none"> ○ ● ● ○ ● ○ (т.2.3.4.) 	<ul style="list-style-type: none"> ○ ● ○ ● ○ ○ ● ○ ○ ● ● ○ (т.4.6./2.3.4.) 	сС	sS
<ul style="list-style-type: none"> ○ ● ● ● ● ○ (т.2.3.4.5.) 	<ul style="list-style-type: none"> ○ ● ○ ● ○ ○ ● ● ○ ● ● ○ (т.4.6./2.3.4.5.) 	тТ	tT
<ul style="list-style-type: none"> ● ● ○ ○ ○ ● (т.1.4.6.) 	<ul style="list-style-type: none"> ○ ● ● ● ○ ○ ○ ○ ○ ● ○ ● (т.4.6./1.4.6.) 	ћЋ	ćĆ
<ul style="list-style-type: none"> ● ○ ○ ○ ● ● (т.1.3.6.) 	<ul style="list-style-type: none"> ○ ● ● ○ ○ ○ ○ ○ ○ ● ● ● (т.4.6./1.3.6.) 	уУ	uU
<ul style="list-style-type: none"> ● ● ● ○ ○ ○ (т.1.2.4.) 	<ul style="list-style-type: none"> ○ ● ● ● ○ ○ ● ○ ○ ● ○ ○ (т.4.6./1.2.4.) 	фФ	fF

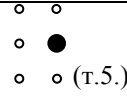
 (т.1.2.5.)	 (т.4.6./1.2.5.)	xX	hH
 (т.1.4.)	 (т.4.6./1.4.)	цЦ	сС
 (т.1.6.)	 (т.4.6./1.6.)	чЧ	čČ
 (т.1.2.4.5.6.)	 (т.4.6./1.2.4.5.6.)	дД	džDž
 (т.1.5.6.)	 (т.4.6./1.5.6.)	шШ	šŠ
 (т.1.2.3.4.5.)	 (т.4.6./1.2.3.4.5.)		qQ
 (т.2.4.5.6.)	 (т.4.6./2.4.5.6.)		wW
 (т.1.3.4.6.)	 (т.4.6./1.3.4.6.)		xX
 (т.1.3.4.5.6.)	 (т.4.6./1.3.4.5.6.)		yY

2. Реченични (интерпункцијски) и помоћни правописни знаци

 (т.4.5.)	Предзнак за групу узастопних великих слова и за све римске бројеве осим једноцифрених	
 (т.4.6.)	Знак за појединачно велико слово	
 (т.3.)	Апостроф; тачка као део линије водиље између наслова и броја странице на који се наслов односи у навођењу садржаја публикације	,

<p>○ ○ ● ● ○ ● (т. 2.5.6.)</p>	<p>Тачка на крају реченице; тачка као раздвојни знак у вишецифреним бројевима (кад се умеће између цифара које означавају хиљаде и оних које означавају мање декадне јединице, кад се умеће између часова и минута и минута и секунди у обележавању времена и сл.); тачка у скраћеницама и електронским адресама</p>	.
<p>○ ○ ○ ○ ○ ○ ● ● ● ● ● ● ○ ● ○ ● ○ ● (т.2.5.6./ 2.5.6. 2.5.6.)</p>	Три тачке	...
<p>○ ○ ● ○ ○ ○ (т.2.)</p>	Зarez, запета – (у тексту и у бројевима)	,
<p>○ ○ ○ ○ ○ ● (т.6.)</p>	Разрешилица (знак за разрешавање), тј. ознака да први суседни наредни знак има уобичајено, а не неко друго значење	
<p>○ ○ ● ○ ● ○ (т.2.3.)</p>	Тачка зарез	;
<p>○ ○ ● ● ○ ○ (т.2.5.)</p>	Две тачке (и као знак за дељење, и као раздвојни знак при обележавању времена)	:
<p>○ ○ ● ○ ○ ● (т.2.6.)</p>	Знак питања	?
<p>○ ○ ● ● ● ○ (т.2.3.5.)</p>	Знак узвика	!
<p>○ ○ ● ● ● ● (т.2.3.5.6.)</p>	Отворена или затворена заграда и заграда при нумерацији и алфabetизацији	(или)

 (т.2.3.5.6.-т.3)	Отворена угласта заграда	[
 (т.6.-2.3.5.6)	затворена угласта заграда]
 (т.2.3.5.6.-2.3)	Отворена фонетска (таласаста) заграда	{
 (т. 5.6/2.3.5.6.)	Затворена таласаста заграда	}
 (т. 3.4)	Отворена и затворена фонетска заграда кад је у обичном писму штампана као коса црта	/
 (т.2.3.6.)	Отворен знак навода	”
 (т.3.5.6.)	Затворен знак навода	“
 (т.2.3.6.- 3)	Отворен полунаводник	’
 (т.6.-3.5.6.)	Затворен полунаводник	’
 (т.3.6.)	Цртица, црта, минус	-
 (т.6.-3.6.)	Доња црта	—

 (т.4.)	Краткоузлазни акценат	˘
 (т.5.)	Краткосилазни акценат	˙
 (т.4.5.)	Дугоузлазни акценат	˘˘
 (т.5.6.)	Дугосилазни акценат	˙˙
 (т.2.5.) или (т.5.6.)	Знак за дужину вокала	ˆ
 (т.1.3.5/2.5.)	Стрелица удесно	→
 (т.2.5-2.4.6.)	Стрелица улево	←

3. Бројеви и знаци у вези са бројевима

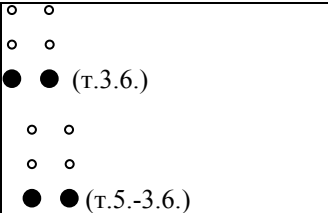
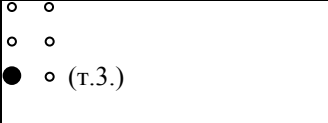
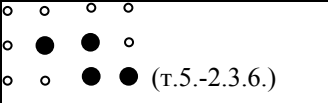
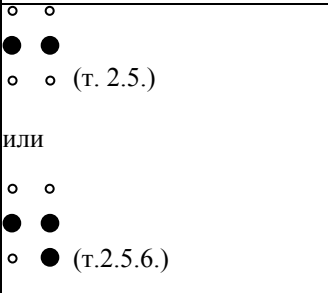
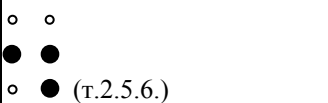
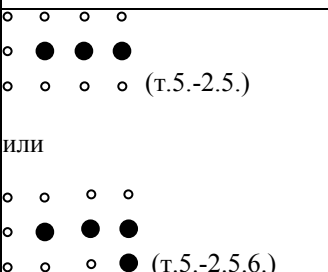
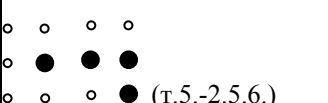
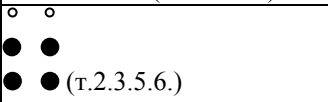
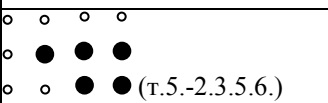
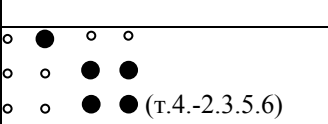
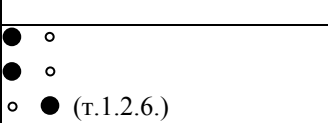

(т. 3, 4, 5 и 6) – бројчани знак, предзнак за арапске бројеве, пише се само на почетку броја, дакле не после децималног зареза ни после раздвојног знака у вишецифреним бројевима, ни после тачке или двотачке при обележавању времена; изузетно, ако нема довољно места (у великим табелама, на етикетама и сл.), али када је сасвим јасно да је реч о бројевима, бројчани знак се може изоставити. Мора се изоставити и унутар вишецифрених бројева, а после белина и раздвојних знакова које допушта правопис.

	Број	
	Један	1
	Два	2
	Три	3
	Четири	4
	Пет	5
	Шест	6
	Седам	7
	Осам	8
	Девет	9
	Нула	0

4. Рачунски знаци, мере за температуру и углове

	Математички знаци	
	Плус	+
	Плус где има и математичких и реченичних знакова	

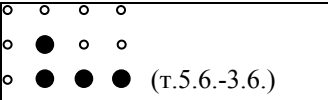
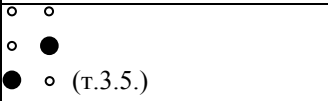
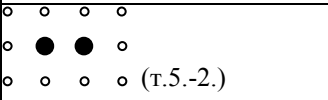
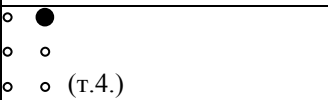
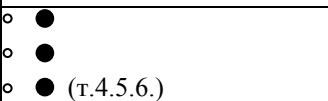
 <p>(т.3.6.) (т.5.-3.6.)</p>	Минус	-
 <p>(т.3.)</p>	Пута (знак тачка); раздвојни знак између милиона и хиљада у вишецифреним бројевима	.
 <p>(т.5.-2.3.6.)</p>	Пута (знак икс или звездаца)	x или *
 <p>(т. 2.5.)</p> <p>ИЛИ</p> <p>(т.2.5.6.)</p>	Знак за дељење	: или /
 <p>(т.5.-2.5.)</p> <p>ИЛИ</p> <p>(т.5.-2.5.6.)</p>	Према	: или /
 <p>(т.2.3.5.6.)</p>	Једнако	=
 <p>(т.5.-2.3.5.6.)</p>	Једнако где има и математичких и реченичних знакова	=
 <p>(т.4.-2.3.5.6.)</p>	Није једнако	≠
 <p>(т.1.2.6.)</p>	Отворена заграда у математици	(

 (т. 3.4.5.)	Затворена заграда у математици)
 (т.3.5.6.)	Знак за степен (угаони) и између броја и ознаке јединице температуре	$x^{\circ}C$
 (т.3.4.-2.3.)	На квадрат	x^2
 (т.3.4.-2.5.)	На куб	x^3
 (т.1.4.6.)	Квадратни корен	\sqrt{x}
 (т.1.3.5./2.)	Веће од	>
 (т.5-2.4.6.)	Мање од	<
 (т.3.)	Тачка која дели милионе од хиљада у класирано исписаним вишецифреним бројевима	.
 (т.1.2.5.6.)	Разломачка црта	$\frac{x}{y}$
 (т.3.4.)	Коса црта	/
 (т.2.3.)	Предзнак за сложени разломак	
 (т.5.6.)	Завршни знак сложеног разломка	
 (т.3.4.5.6./2.4.5./3.5.6.)	Процент	%

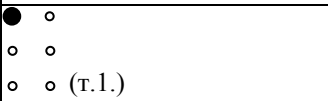
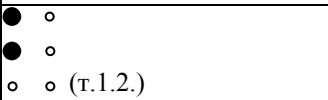
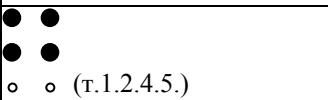
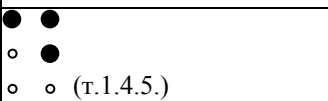
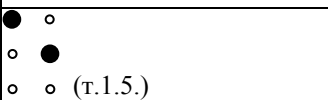
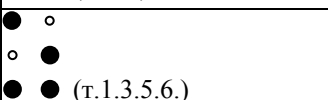
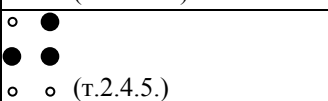
 (т.2.5./1.2.3.4.)	Процент	%
 (т.3.4.5.6/2.4.5./3.5.6/3.5.6.) или	Промил	‰
 (т.2.5./1.2.3.4/1.3.4)	Промил	‰
 (т.4.6./3.5.)	Минут (угаони)	'
 (т.4.6./3.5./3.5.)	Секунда (угаона)	''

5. Разни знаци

 (Т. 3.4.5.)	Комерцијално <i>a</i> (енг. <i>at</i> , „мајмунче“)	@
 (т.3.4.6.)	Знак за параграф	§
 (т.3.4.6-3.4.6.)	Дупли параграф	§ §
 (т.6.-1.3.4.5.)	Нумеро	№
 (т.4.-1.2.3.4.6.)	Амперсанд	&
 (т.2.5.6.)	Долар	\$
 (т.6.-1.2.3.)	Фунта	£
 (т.2.6.)	Евро	€

 (т.5.6.-3.6.)	Крст	+
 (т.3.5.)	Звезда (астериск)	*
 (т.5.-2.)	Прелазак на друго писмо (почетни и завршни)	
 (т.4.)	Предзнак за хебрејско слово у алфабетизацији	
 (т.4.5.6.)	Курзив, полуцрни слог (болд) или подвучени текст	
Десет узастопних цртица т.3.6. у засебном реду	Раздвајање главног текста од фуснота Низ узастопних цртица – линија водиља у навођењу садржаја публикација	

6. Грчки алфабет

Грчки алфабет		
 (т.1.)	Алфа	Α α
 (т.1.2.)	Бета	Β β
 (т.1.2.4.5.)	Гама	Γ γ
 (т.1.4.5.)	Делта	Δ δ
 (т.1.5.)	Епсилон	Ε ε
 (т.1.3.5.6.)	Зета	Ζ ζ
 (т.2.4.5.)	Ета	Η η

<ul style="list-style-type: none"> ● ○ ● ● ○ ○ (т.1.2.5.) 	Тета	Θ θ
<ul style="list-style-type: none"> ○ ● ● ○ ○ ○ (т.2.4.) 	Йота	Ι ι
<ul style="list-style-type: none"> ● ○ ○ ○ ● ○ (т.1.3.) 	Капа	Κ κ
<ul style="list-style-type: none"> ● ○ ● ○ ● ○ (т.1.2.3.) 	Ламбда	Λ λ
<ul style="list-style-type: none"> ● ● ○ ○ ● ○ (т.1.3.4.) 	Ми	Μ μ
<ul style="list-style-type: none"> ● ● ○ ● ● ○ (т.1.3.4.5.) 	Ни	Ν ν
<ul style="list-style-type: none"> ● ● ○ ○ ● ● (т.1.3.4.6.) 	Кси	Ξ ξ
<ul style="list-style-type: none"> ● ○ ○ ● ● ○ (т.1.3.5.) 	Омикрон	Ο ο
<ul style="list-style-type: none"> ● ● ● ○ ● ○ (т.1.2.3.4.) 	Пи	Π π
<ul style="list-style-type: none"> ● ○ ● ● ● ○ (т.1.2.3.5.) 	Ро	Ρ ρ
<ul style="list-style-type: none"> ○ ● ● ○ ● ○ (т.2.3.4.) 	Сигма	Σ σ
<ul style="list-style-type: none"> ○ ● ● ● ● ○ (т.2.3.4.5.) 	Тау	Τ τ
<ul style="list-style-type: none"> ● ○ ○ ○ ● ● (т.1.3.6.) 	Ипсилон	Υ υ
<ul style="list-style-type: none"> ● ● ● ○ ○ ○ (т.1.2.4.) 	Фи	Φ φ
<ul style="list-style-type: none"> ● ● ○ ○ ○ ○ (т.1.4.) 	Хи	Χ χ

<ul style="list-style-type: none"> ● ● ○ ● ● ● (т.1.3.4.5.6.) 	Пси	Ψ ψ
<ul style="list-style-type: none"> ○ ● ● ● ○ ● (т.2.4.5.6.) 	Омега	Ω ω
<ul style="list-style-type: none"> ○ ○ ○ ● ○ ● (т.5.6.) 	Предзнак за мало грчко слово у алфабетизацији (непосредно испред слова)	
<ul style="list-style-type: none"> ○ ● ○ ● ○ ● (т.4.5.6.) 	Предзнак за велико грчко слово у алфабетизацији (непосредно испред слова)	

II ДОДАТАК

1. Делови текста на страним језицима уметнути у српски текст

У цитирању наслова оригинала и делова текста на страним језицима треба користити нотацију датог језика, изузимајући краткописне форме.

Уколико се у неком издању чешће појављују делови текста на језику који се не учи у нашим основним и средњим школама, на почетку издања на Брајевом писму треба навести азбуку Брајевог писма за тај језик.

При штампању делова текста на страном језику, реченични и помоћни знаци у Брајевом писму остају онакви какве прописује наша Систематика.

Ако део страног текста има више пасуса, користе се наша правила за њихово означавање.

Латинични диграми lj i nj пишу се брајевим знаком за љ и њ.

За фонетску транскрипцију у реченицама одређених језика ваља користити и решења која се у Брајевом писму тога језика као фонолошка користе, а пре свега она која су увршћена у најновији међународни Брајев фонетички систем.

Ако се у обичном писму неких језика пише акценат а у Брајевом писму тог језика не, ваља користити предзнак т.4. Исто се чини и у уџбеницима, кад се обележава акценат који се у обичном писму и Брајевом писму тога језика у општој примени иначе не обележава. Ако акцената има више (а у Брајевом писму датог језика се, за разлику од обичног писма, не бележе), треба прибећи решењима из ове систематике.

2. Фусноте, белешке, објашњења и слично

Подигнута бројка у тексту на обичном писму, која стоји непосредно уз одређену реч у тексту и означава број фусноте, на Брајевом писму се пише обичном бројком непосредно уз дату реч текста.

Звездица као ознака за фусноту такође се бележи непосредно уз дату реч текста на Брајевом писму.

У оба случаја бројку или звездицу за назнаку напомене треба писати непосредно уз последњи знак у датој речи.

Уколико се напомена наводи унутар странице, а не на њеном дну, онда она – након одговарајуће бројке или звездице и једне белине – почиње од седмог а у осталим својим редовима наставља од петог словног места.

Ако су напомене на дну странице, интегрални текст од напомена мора бити раздвојен редом који је до десетог словног места исписан цртицама, како би читалац напомене лако налазио.

Свака напомена почиње одговарајућим бројем или звездицом. Почетак напомене, тј. одговарајући број или звездица, исписује се као нови став или нови пасус – од трећег словног места, као и свака наредна. Ако читава страница мора у Брајевом писму бити испуњена напоменом или напоменама, њен први ред (не рачунајући онај резервисан за страницење) на почетку је исписан низом од десет цртица.

Свака наредна напомена на истој страници мора да почне новим ставом.

Ако се белешке, објашњења и слично налазе на крају књиге на обичном писму, треба да се налазе на крају књиге или свеске и на Брајевом писму, с тим што то треба прецизно назначити у садржају свеске.

3. Табеле и текстови у ступцима

Најбоље је да простор између колона у табели буде пет празних поља, а најмање три.

Уколико унутар колона ставке нису одвојене хоризонталним цртама а у Брајевом писму заузимају делове више редова, почетак сваке ставке треба да је увучен за два простора.

Табела може бити штампана највише на две паралелне Брајеве странице. Велике и сложене табеле морају се преуредити (укључујући штампање у блок форми), али се не сме нарушити њихова намена.

а) Табела у хоризонталном правцу представља једну целину, те се као таква мора представити и на Брајевом писму, кад год је то могуће.

б) Табеле се, у начелу, прештампавају онако како су дате у оригиналу, у оквиру могућности које пружа Брајево писмо.

4. Означавање пагинације и структурисање текста

У свакој књизи штампаној на Брајевом писму, поред пагинације самог издања на Брајевом писму, пише се и пагинација оригиналног издања.

Пагинација се пише на дну странице.

У садржају књиге означава се пагинација књиге и на обичном писму и на Брајевом писму. Пагинација на Брајевом писму означава се стандардним знацима, а на обичном писму спуштеним.

Бројчани знак пише се испред спуштених цифара.

У индексима се, такође, користи означавање пагинације издања на обичном писму и Брајевог издања на исти начин, али се при том означава и свеска на коју се пагинација односи.

Исто важи и за позиве на одређени текст или страницу.

Пагинација текста обичног писма, у издању на Брајевом писму, уноси се на месту где се појављује. Обележава се двознаком 5./2.5. непосредно пре броја почетке или завршене странице. Ако се пагинација јави усред речи на Брајевом писму се уноси после последње завршене речи на датој страници.

Свака свеска књиге у издању на Брајевом писму има своју пагинацију, али се издавач може одредити за континуирану пагинацију.

Став или пасус текста почиње новим редом, од трећег словног места.

Наслов се не може писати на крају странице.

Ако се наслов штампа усред странице, треба да буде одељен од претходног текста са два празна реда, а од потоњег, тј. оног на који се односи, једним.

5. Хифенација

Хифенација се врши тачкама 3 и 6, према правописним правилима, и обавезна је.

Код писања електронских адреса, банковних рачуна, нотних текстова и сл., хифенација се врши тачком 5.

У начелу, електронске адресе и бројеви банковних рачуна пишу се у новом реду, од почетка, да би се избегла потреба за хифенацијом.

**ПРЕДСЕДНИК ОДБОРА ЗА СИСТЕМАТИКУ БРАЈЕВОГ
ПИСМА МР ТИХОМИР НИКОЛИЋ**

